

אזר הנר

עורך: נריה אטון

יום ו' ג' אב תשפ"ג

כניסת שבת: 19:26

יציאת שבת: 20:17

רבינו תם: 21:10

הומנים לפי אופק באר שבע

פרשת דברים שבת הזין

דבר העורך

"בנים גדלתי ורוממתי והם פשעו בי, ידע שור קונהו וחמור אבוס בעליו ישראל לא ידע עמי לא התבונן"

הנצרכות לבריאות גופו, אלא שאדם צריך לערוך עם עצמו חשבון נפש למה הקב"ה הביא אותו למצב שכזה להיות חולה) "ידע שור קונהו וחמור אבוס בעליו עמי לא התבונן".

ועלינו לדעת, שאף בשעה הקשה לישראל, בזמן חורבן בית מקדשנו ותפארתנו עדיין לא סרה אהבתו יתברך, וכל אותו עונש היה ברחמים גדולים, וכמו שכתב הגאון הקדוש רבי חיים אה של הגאון הקדוש המהר"ל מפראג (ספר 'אגרת הטילול'), כי בכל 'מגילת איכה' לא נזכר שם 'אלוקים' המורה על מידת הדין אלא רק שם הו"ה שהוא שורש הרחמים, ומבאר טעם הדבר 'להודיע כי ברוגז רחם יזכור כי לא בשטף חמה ישפוט עמו', והיינו שכל הצרות אינם אלא ברחמים ולא על ידי דין ורוגז חס וחלילה. ואדרבה דווקא בשעה שהקב"ה מביא ייסורים על האדם והוא נמצא בשפל המצב או אז מתעוררת חיבה עזה ויתירה.

בפרק ע"ט בתהלים מוצאים אנו פרק מענין מאוד, בו דוד המלך מנבא את העתיד לקרוא לעם ישראל בחורבן הבית "מִזְמוֹר לְאֶסְפָּרָא לְאֵלֵהִים בְּאֵי גוֹיִם בְּנִחְלָתָךְ טִמְאוּ אֶת הַיָּכַל קִדְּשְׁךָ שָׁמוּ אֶת יְרוּשָׁלַם לְעַיִים" (תהלים ע"ט, א).

כל הקורא את המזמור הזה יעיד עליו שהוא עצוב מאוד, והמילה הראשונה בו לא נראית מתאימה לו כלל: "מִזְמוֹר לְאֶסְפָּרָא". ועל כך שואל המדרש (איכה רבה ד', טו): "מזמור לאספ? קינה לאספ? היה צריך לומר!". בתשובה לשאלה זו טמון הסוד של המבט החיובי היהודי.

דוד המלך אמר שירה על שכילה הקב"ה חמתו בעצים ואבנים שבביתו ומתוך כך הותיר פליטה בישראל, שאלמלא כך לא נשתייר מעם ישראל שריד חס וחלילה".

הרבה פעמים בחיי היום-יום עולים בליבנו כל מיני מחשבות, מדוע קרה לי ככה, מדוע ה' עשה לי ככה? אבל החכם עיניו בראשו ויחזק את עצמו בביטחון גמור בה' יתברך, וייסורים וצרות אלו הבאים עלי עכשיו הכי טובים בשבילי, ומי יודע כמה צרות גרועות יותר נחסכו לי. יה"ר שנזכה להאמין באמונה שלימה בה' יתברך, ונזכה לראות בבנין בית קודשנו ותפארתנו במהרה בימנו אמן, שבת שלום ומבורך.

השבת נקרא ב"ה את ההפטרה השלישית מהפטרות הפורענות. בהפטרה (ישעיה א', ב'ג') אנו קוראים: "בנים גדלתי ורוממתי והם פשעו בי, ידע שור קונהו וחמור אבוס בעליו ישראל לא ידע עמי לא התבונן", ישעיהו הנביא מזהיר את שבט יהודה שנתרו בירושלים לאחר גלות עשרת השבטים, ואומר להם בשם ה': "אני גדלתי אתכם ואתם פשעתם בי, אפילו שור וחמור מכירים את אדוניהם ואתם אינכם מכירים!".

הגאון הצדיק רבי אליהו לערמן בספר 'אזור אליהו' מסביר את הפסוק בדרך הבאה: כי כל עסקו של השי"ת הוא לעשות טובות לבני ישראל, אך קודם הטוב נראה לפעמים ההיפך, כי כן דרכו יתברך בכדי שעל ידי זה יהיה ההטבה על צד היותר טוב, ומי שלא מבין את זה נראה לו שה' יתברך עושה לו רע ח"ו. אבל באמת אינו נכון, ועל זה הוכיח ישעיהו את שבט יהודה: בנים גדלתי ורוממתי והם פשעו בי, הפירוש הוא: והם תולין היסורים שלהם בי, הם חושבים שאני רוצה ח"ו לייסרן, "ידע שור קונהו וחמור אבוס בעליו" היינו שאפילו בעל השור ובעל החמור רוצים בטובות בהמתם ואפילו שלפעמים הם נותנים להם מכות אך הכל לטובתם, והבהמות יודעים מזה, ומקבלים את המכות באהבה.

נצייר לעצמנו, שאנו מכירים אדם טוב לב במיוחד, אדם שלעולם אינו כועס, לעולם אינו פוגע. בכל עת הוא רק מסיע ומיטיב לכל. ואותו אדם נפלא - פתאום כופה על מישוהו להישאר רתוק למיטתו, ולא מאפשר לו לקום, בודאי לא לצאת מן הבית. וכדי שאותו אחד לא יחליט בכל זאת, להפר פקודה ולקום, מעמיד האדם טוב - הלב והמופלא שני שומרים גברתנים וקשוחים, שישגיחו לבל יעזוב האיש את מיטתו.

מוזר מאוד. הלא כן? כל בר דעת יתמה וינסה להבין פשר הדבר. ולא סתם אדם טוב לב גורם ריתוק כזה למיטה, אלא הבורא הגדול, שהוא היטיב ומיטיב לכל חי, בכל עת! הקב"ה שאוהב אותנו יותר מכל אב מסור, ורוצה אך ורק בטובתנו המוחלטת - הוא בכבודו ובעצמו מפיל אדם למשכב, מביא עליו את צרות וייסורים. ואיך מגיב על כך האדם הוא מזמין רופא... בהשפעת הסם אין הוא חושב: מה עשיתי? מה גרם לי לחלות? מה רומז לי בזה הקב"ה לתקן? (ודאי שצריך ללכת לרופא כשאדם חולה, ולשתות גם כן את התרופות

פניני הבן איש חי

גילוי של 'אכזבה' או לחילופין 'הפתעה' לנוכח טענותיו של אחד מן הצדדים, ועל ידי כך להטות את הדין לטובתו או לרעתו. לא פעם מאירים פניו של הדיין למשמע טענה מוצלחת, הבעל דין קולט מיד כי הטענה הזו הרשימה את הדיין לטובתו, ומעתה ימשיך לדבוק בטיעון זה. כמו כן, עלול הבעל דין להשמיע טענה שאיננה טובה בשבילו, ומיד מראה הדיין מורת רוח בפניו, מתוך כך יבין הלה כמה שגה בהזכרת טענה זו, וכבר ידע איך לשנות את דבריו ולהוריק את משמעותם.

אור החיים על הפרשה

החיים": "שמוע בין אחיכם" - שלא יהיה השופט מצהיל פניו ונושא עיניו באחד מהם (מבעלי הדין), ומשפיל עיניו מאחד מהם: אלא שתהיה דרך השמיעה שווה ביניהם: אם תשא עיניך - תשא לשניהם: ואם תשפיל - תשפיל לשניהם. ואפשר שיצווה כאן ה', שהדיין לא ישא עיניו כל עיקר בהם (בבעלי הדין המשמיעים טענותיהם). כי אפשר שיטעה אחד מהם לחשוב, שהדיין מסביר פנים יותר לבעל הדין השני, ויסתתמו טענותיו בבית הדין. (ישובים ותיורוצים על אור החיים ועוד כותב בעניין זה ה"אור הקדוש)

"לא תכירו פנים במשפט" ההדגשה "לא תכירו פנים" באה ללמדנו, כי חובתו של הדיין איננה מצטמצמת רק בשמיעת טענותיהם של שני הצדדים, והאזנת דבריהם כך שעל פי דבריהם יכריע הדיין את פסק ההלכה. חובה זו ברורה היא, כי חלילה שהדיין יסייע לאחד מבעלי הדין על ידי שירה כיצד לטעון בכדי לזכות בדן. דיני ישראל לא נחשדו בכך. אלא התורה מזהירה לנהוג במשנה זהירות בעניין 'הכרת פנים' כלומר, אל לו לדיין להראות בהבעת פניו שום

פרפראות לתורה

"אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל" לבוא בקהל, מפני שכתוב בתורה "לא יבא עמוני ומואבי בקהל" (דברים כ"ג, ד) ודוד בא מרות המואביה, אם כן הוא פסול לבוא בקהל ה'.

אבל חז"ל דרשו "עמוני ולא עמונית, מואבי ולא מואבית" (דווקא על הזכרים נאמר שאינם יכולים לבוא בקהל ה', אבל על הנקבות לא נאמר דין זה), אם כן לפי דין תורה שבעל פה מותר לבוא בקהל ה', ולהיות מלך על ישראל.

והנה, דיבור לא שייך רק על תורה שבכתב, מפני שבתורה שבכתב מצינו "וידבר" "ויאמר", אבל אמירה שייך על תורה שבעל פה (מכות י"א).

זהו שאמר דוד המלך "שרים רדפוני חינם" הכוונה לדואג האדומי ואחיתופל, "ומדברך" הכוונה לתורה שבכתב, "פחד ליבי" משום שלפי תורה שבכתב אינני ראוי לבוא בקהל ה'. "שש אנכי על אמרתך כמוצא שלל רב" היינו בתורה שבעל פה, שנאמר בה אמירה שמח אני משום שעל ידה אני מותר לבוא בקהל.

מדבר דברי מוסר ותוכחה בקצרה וברמז על החטאים הגדולים אשר עשו, וגדול מכולם על עזיבת התורה. כתוב בספר 'שמנה לחמו' על הפסוק, "אחד עשר יום מחורב דרך הר שעיר", הנה רק ישראל עזבו את התורה מיד בא עשו מהר שעיר ומראה בכאן על אחד עשר יום של פורענות רחמנא לצלן, שבעה עשר בתמוז, יום אחד. מראש חודש אב עד תשעה באב, זה תשעה ימים. ועשרה בטבת, יום אחד, סך הכל אחד עשר ימים של פורענות, שהביא עלינו עשו הרשע הנקרא שעיר.

"ויאמר ה' אלי אל תצר את מואב" "שרים רדפוני חינם ומדברך פחד ליבי שש אנכי על אמרתך כמוצא שלל רב" (תהלים קי"ט)

ביאר הגר"א: בעת שנתמנה דוד המלך ע"ה למלך על ישראל באו דואג האדומי ואחיתופל להתקנאות בדוד, ואמרו שאינו ראוי להיות מלך

ינית בת דחל
דבורה בת אביגיל
ת.נ.צ.ב.ה

ארלט חנה
בת פריחה
דחל ע"ה
בת לאה תחי'
ת.נ.צ.ב.ה

דוד (עמרם)
בר עיישה
ת.נ.צ.ב.ה

לאה בת
סזליקה רביבו ז"ל
(ה"ד)
ת.נ.צ.ב.ה

מו"ד
רבי אלעזר אבוהצירא
בן שמחה
רבי עובדיה יוסף
בן ג'ודג'יה
רבי יודם מויכאל
אברג'ל בן דינה
ת.נ.צ.ב.ה

מעלת שבת חזון

"רב לך שבת בעמק הבכא"

שבת חזון היא שבת גבוהה ומרוממת מאוד. כמו שאומרים (בתפילת שבת) "רב לך שבת בעמק הבכא". ימי בין המצרים בין י"ז בתמוז לתשעה באב, המה "עמק הבכא". ואז "רב לך שבת" - יום השבת קודש בימי בין המצרים, הוא יותר גדול מכל ימות השנה. מפני שבימי החול גדול הצער, לכן בשבת קודש, נתרבה השמחה למעלה, כמו שאומרים "ביום השביעי נתעלה וישב על כסא כבודו". אפילו שבני ישראל בצער, אבל לה' יתברך, אין לו בשבת קודש שום צער כלל.

נמצא העולה מזה, ללמוד שיהיה כל אחד ואחד מבני ישראל ביום השבת - בשמחה, כי עיקר הצער של בני אדם, צריך להיות על גלות השכינה שהוא בחול - עמנו בגלות. אך בשבת קודש, שיש לשכינה הקדושה גם כן שמחה ממילא אף אנו, יש לנו לשמוח ביום שבת קודש, כי בזה אנו גורמים למעלה שמחה יותר לה' יתברך ברוך הוא אם אנו בשמחה.

"שבת חזון כוללת כל הברכות"

שבת חזון, כוללת את כל

הברכות שיש בתשעה באב ובתשעת הימים, כי בתשעה באב נולד המשיח, ושמחת הקדושה הטמונה בו, אינה יכולה להתגלות, מפני צערו של יום החורבן. נקודת השמחה מתגלית בשבת חזון, שהיא - רב לך שבת בעמק הבכא. שכשאונו נמצאים בימים שהם בחינת עמק הבכא - אז השבת היא רבה וגדולה, כי כל השמחה על קדושת הימים - מתרכזת בה.

והנה, אם בכל מנחה של שבת מאיר אור נורא ונפלא של רעוא דרעוין (רצון הרצונות), ואפשר לפעול אז גדולות ונצורות, כידוע, הרי שבשבת חזון, כל השבת כולה, מכניסותה עד יציאתה, היא בבחינת "רעוא דכל רעוין" (הרצון שבכל הרצונות), שמתעורר אז אור הרצון הקדוש מלמעלה, ואשרי מי שמנצל את הזמן הקדוש הזה, להתעוררות נפלאה לה' יתברך, שאז רב טוב מי שיזכה, אשרי לו ואשרי חלקו.

אמר הרב הקדוש, רבי אורי מסטרעליסק ז"ע, א"א, שבכח שבת זאת, אפשר להעלות את כל התפילות של כל השנה. ומזה עלינו ללמוד, עד כמה צריך להתחזק בהכנה לשבת הקדושה הזאת. (שיחוק חיזוק)

דיון משפחתי עם הרב יצחק זלברשטיין

ישפטתם צדק בין איש ובין אחיו (דברים א', ט"ז)

ספר רבנו הקפץ חיים זצ"ל: מעשה בתלמיד חכם שהתארח בביתו של איש פשוט ועם הארץ, וישניהם רכשו באותו היום פרטיסי הגדולה.

והנה, חשב בעל הבית ואמר בלבו: 'קבר שנים שאני מנסה את מזלי, ולא קרה אפילו פעם אחת שהפרטיס שלי יזכה; מן הסתם בשמים רוצים לעשות טובה לתלמיד חכם המתארח בביתי, ולכן לפרטיס שלו יש יותר סכויים לזכות בהגדלה'.

מה עשה? - לאחר שגדל התלמיד חכם על מטתו, קם בעל הבית והחליף את הפרטיסים... את שלו הניח בכיסו של התלמיד חכם, ואת הפרטיס של התלמיד חכם לקח לעצמו.

ימה קרה בסוף? - הפרטיס של בעל הבית, שמנח עתה בכיסו של התלמיד חכם, עלה בגורל, וזכה בהגדלה הגדולה! ראה בעל הבית בהפסדו הצורב, והחל להתפטר סביב האורח בתרוצים ובנמוקים, תוך שהוא 'מסביר' לו ש"הפרטיס שלי נפל בטעות" לתוך הכיס שלך, והפרטיס שלך נפל בטעות אל הכיס שלי..."

אמר על כך הקפץ חיים: וכי הפרטיסים זוכים? הלא האנשים זוכים! מי שה' יתברך רוצה להעניק לו את הזכיה, הוא הזוכה, ואין בלתו! ואם בעל-הבית הניח את פרטיסו בכיסו של התלמיד חכם, ובלבסוף דוקא פרטיס זה זכה, אות ברור הוא ש'כך רצו בשמים, וימה לו להתלונן עתה על כך.

וכך גם נאמר בשאלתנו: האנשים זוכים, ולא התלוצצים! וימן השמים רצו ש'ראובן המשתעל לא יזכה, ולכן סוכבו ש'ישתעל ויעזב את התור, והתלוצצים יגיעו לידיו של הבא אחריו בתור. לכן: הכיזה ש'יכת לשמעון.

המעשה המרתק שלפנינו התרחש באחד מפרקי הקניות הגדולים בארץ: אנשים רבים הגיעו באותו יום לאותו מרכז קניות, ולאחר ש'ערכו את קניותיהם, עמדו בתור לתשלום בקופה. אחד הלקוחות, ראובן שמו, החל להשתעל, והשעול גבר מרגע לרגע, עד שמפיו נתזו 'זקוקין' על האנשים האחרים שעמדו לפניו בתור.

מאחרי ראובן המשתעל, עמד בתור יהודי בשם שמעון, והוא החליט להעיר לו: "אין זה מן הראוי לנהוג כן, אתה עלול להדביק את הסוכבים בחידוקים; אני מציע לך לעמוד בצד עד שתרגע מהתקפת השעול שלך!"

ראובן שמע את הדברים ולא התמרד. הוא עזב את התור והמתין מן הצד, ושמעון התקדם עתה ותפס את מקומו של ראובן.

והנה, לאחר ששמעון ה'מעיר' שלם בקופה, קרה משהו... מנהל מרכז הקניות, נגש אליו עם מעטפה בידו, וימסביבו עדת צלמים שהחלו לצלם את שמעון.

המנהל מוסר לשמעון את המעטפה, מברכו ב'מזל טוב' לבבי, ומודיע לו תיגיית: "יש כאן תלושי קניה בסך של לא פחות מעשרים אלף שקלים, וכל זאת משום היותך 'הלקוח המיליון' שלנו!"

כל אחד יכול לנחש מה קרה עכשיו. ראובן המשתעל, שעמד בצד, הפסיק להשתעל... וכאן תבצע את תלושי הקניה הללו לעצמו, שכן אלמלא יצא מן התור, היה הוא אמור לזכות בהם...

לבסוף החליטו ראובן ושמעון לגשת אל בית הדיון על מנת לברר: למי ש'יכת הכיזה הגדולה?

לדפואה שלומיה

ברוך חי בן לאה
רחל בת שרה
מירדה בת רחל

לדפואה שלומיה

דודית
בת עמליה
יצחק בן חנה

לברכה והצלחה

מושה וסימה
ועקנין וב"ב

לדפואה שלומיה

אלי לוי
ברד סוזן
ת.נ.צ.ב.ה

לדפואה שלומיה

חנה בת חפסה
מרדי מדיס
בת רחל
ת.נ.צ.ב.ה

הלכות שבוע שחל בו תשעה באב

הכנת בגדים מראש

במקומות ששורר חום רב בתקופה זו של השנה, ויש הכרח להחליף בגדים מפני הזיעה, יש להקל על ידי שילבש הבגד המכובס במשך זמן מה (לפחות שעה) בימים שלפני שחל בו תשעה באב, ומעתה אין עליו דין בגד מכובס. ורשאי ללבושו בשבוע שחל בו תשעה באב. ובדרך זו יש להקל להכין אפילו הרבה בגדים לצורך שבוע שחל בו תשעה באב.

החלפת בגדי זיעה

הגופייה והלבנים שעל הגוף שהם בגדי זיעה, וכן הגרביים, מן הדין מותר להחליפם בשבוע שחל בו תשעה באב, בבגדים אחרים נקים ומכובסים. בפרט מי שדרכו להחליפם בכל יום ויום מפני הזיעה. ונכון שגם בגדים אלו יכנסו מראש קודם השבוע שחל בו תשעה באב על ידי לבישה לזמן קצר.

הכנת בגדים בשבת חזון

מי שלא הכין בגדים לפני שבת לשבוע הבא, יכול בשבת 'חזון' להכין הבגדים שבדעתו להחליפם בשבוע זה, וינהג כך: לפני שהולך לישון בליל שבת, ילבש בגד אחר של חול וישהה איתו קצת זמן. למחרת בבוקר לא יחזור ללבושם, אלא כשפושט את בגדי השבת ילבש עוד בגדים אחרים של יום חול. והבגדים שלבש בערב שבת יניחם להחליפם באמצע השבוע. וכן שבא לישון צהרים יפשוט הבגדים שלבש בבוקר, ושקם משנת צהרים ילבש בגדים אחרים מכובסים לכבוד שבת, ומה שלבש יניח לאמצע השבוע.

שכח להכין בגדים מראש

אם שכח להכין בגדים קודם שבוע שחל בו תשעה באב. יש שהתירו על ידי שיניח הבגדים על הקרקע כשעה אחת, ובשעת הצורך יש לסמוך עליהם.

כיבוס בגדי קטנים

אסור לגדולים לכבס בגדי קטנים בשבוע שחל בו תשעה באב. מכל מקום קטנים כבני שלוש שנים, שדרכם להתלכלך תמיד, מותר לכבס בגדיהם. וכל שכן מותר לכבס חיתולים שמלפפים בהם תינוקות. וטוב שיכבסם בצניעה.

השנה אם חלילה לא נזכה לראות בבנין בית המקדש ישלמו לחורבן בית המקדש 1955 שנים, והסימן הוא להוריד גימטריא "חיים" (68) מהשנה הלוועזית, וכך היא הספירה המקובלת.

דיני שבוע שחל בו תשעה באב

תספורת

לדעת הספרדים אסור להסתפר מתחילת שבוע שחל בו תשעה באב עד לאחר התענית, בין ראשו ובין זקנו בין כל שיער שבו. בשפם, כל שמעכב האכילה מותר. ויש נוהגים להחמיר שלא להסתפר החל מראש חודש אב.

תספורת לילדים קטנים

אסור לגדולים לספר את הקטנים בשבוע שחל בו תשעה באב.

גילוח זקן לרגל פגישה חשובה

מי שיש לו פגישה בימים אלו עם שר מאומות העולם, ולא ניתן לו להישאר עם זקן בלתי מגולח, ישתדל להיות סנדק. ובאופן זה יש להתיר גילוח הזקן אפילו בשבוע שחל בו תשעה באב. בצירוף דעת הפוסקים שמתירים לבעלי ברית להסתפר בשבוע שחל בו תשעה באב, לכבוד המילה.

גזיזת ציפורנים

מותר ליטול הציפורנים אפילו במספרים, גם בשבוע שחל בו תשעה באב. וודאי שאין להחמיר בזה שציפורניו עודפות על הבשר. (כמו-כן יש להיזהר תמיד ליטול הציפורנים העודפות על הבשר, והמזהיר והנזהר ירבה שלומם כנהר).

כיבוס ולבישת בגד מכובס

אסור לכבס בגדים בשבוע שחל בו תשעה באב. אף הבגדים המכובסים קודם לכן, אסור ללבושם בשבוע שחל בו תשעה באב. והוא הדין למגבות ולמפות שולחן.

מכונת כביסה וניקוי יבש

איסור הכיבוס הוא אף במכונת כביסה, בין לעצמו בין לאחרים. והוא הדין גם לניקוי יבש.

הלכות תשעה באב

דיני תענית תשעה באב

החייבים והפטורים מתענית תשעה

באב

כולם חייבים להתענות בתשעה באב, ואסור לפרוץ גדר, ואפילו מעוברות ומניקות שפטורות משאר הצומות. מתענות ומשלימות בתשעה באב. אבל מעוברות ומניקות שיש להן איזה חולי, אפילו שאין בו סכנה, אין להן להתענות בתשעה באב. ואם יש להן חולשה רבה, יעשו שאלת חכם. ונכון לעשות שאלת חכם בכל מקרה.

בעלי שמחה

חתן וכלה שבתוך שבעת ימי המשתה, או שלושה בעלי ברית אבי הבן, הסנדק והמוהל, או אבא שפודה את בנו בכורו והכהן חייבים להתענות.

מניקה בפועל

מינקת צריכה להתענות בתשעה באב אף אם היא מניקה בפועל. אבל אם התינוק חולה קצת והרופא אומר שתענית יגרום לילד נזק, מותר לה לאכול בשביל התינוק. וכל שכן אם יש חשש שעל ידי תעניתה יופסק החלב לגמרי מן הוולד, יש לה לאכול של יחסר חלב מן הוולד.

כדורים קבועים

חולה שעליו לבלוע כדורים קבועים לרפואתו, ואי אפשר לו לבלועם ללא מים, יבלעם עם מעט מים.

יולדת עד שלושים יום

יולדת עד שלושים יום (מעט לעת) מלידתה פטורה מלהתענות בתשעה באב.

הפלה

המפלת אחר ארבעים יום להריונה דינה כיוולדת, וכל שלושים יום מיום ההפלה אינה צריכה להתענות בתשעה באב.

הפלה כתוצאה מתענית

אישה שהפילה את עובריה פעמים אחר תענית, והרופאים מזהירים אותה שלא תתענה בזמן הריונה, מותר לה לאכול בתשעה באב.

מגהץ

מותר לגהץ במגהץ חם חולצה שלבש אותה קודם, ואינה מכובסת, אפילו בשבוע שחל בו ט' באב.

החלפת כלי מיטה בבתי מלון לצורך אירוח

מי שמתארח בבתי מלון בשבוע שחל בו תשעה באב, מותר לו להשתמש בסדינים ובכלי מיטה המכובסים המוצעים על מיטתו. ולכתחילה אם אפשר יניחם זמן מה על הרצפה, קודם השימוש בהם. וכן יבקש מבעלי המקום שלא יחליפו לו את המצעים במשך השבוע שחל בו תשעה באב. ומכל מקום אם החליפו אותם בסדינים ומצעים מכובסים מותר לו להשתמש בהם בדיעבד.

צחצוח נעלים

מותר למשוך נעליים במשחה ולצחצחן בשבוע שחל בו תשעה באב, שאין צחצוח בכלל כיבוס. ומי שנוהג להחמיר שלא לצחצח נעלים מראש חודש אב, מכל מקום בערב שבת 'חזון' מותר לצחצחן לכבוד שבת קודש.

שטיפת ריצפת הבית

יש נוהגים שלא לשטוף ריצפת הבית בכל תשעת הימים ואינו מנהג נכון. וכן אנו נוהגים להקל בזה, וכן יש לשטוף את ריצפת הבית עם חומרי ניקוי בכל תשעת הימים. וכל שכן שמותר בערב שבת חזון לכבוד שבת קודש. ואף אלה הנמנעים משטיפת ריצפת הבית בתשעת הימים, מותר להם לשטוף לכבוד שבת קודש.

רחיצה במים חמים או צוננים

מנהג הספרדים ועדות המזרח שלא לרחוץ את כל הגוף במים חמים בשבוע שחל בו תשעה באב. אבל במים צוננים מותר, אפילו עם סבון. (שיש הצורך להוריד את ריח הזיעה).

בריכה וים

לדעת הספרדים מותר להתרחץ בבריכה או בים שאין שם תערובת אנשים ונשים ח"ו, בשבוע שחל בו תשעה באב.

הלכות תשעה באב

חייב להתענות אלא אם כן הרופא אמר שהצום מזיק לו).

חולה סכרת

מי שיש לו סכרת, שהיא מגיעה לרמה של מאה ושמונים - מאתים מילגרם אחוז, פטור מלהתענות. ובוודאי שלא ימנע משתית מים. אבל שהסוכרת ברמה של 140 מילגרם אחוז צריך להתענות.

חולה לב

חולי לב, שהתענית מזיקה להם, כגון שיש להם בעיות בספיקת הדם, פטורים מהתענית.

לחץ דם

מי שיש לו לחץ דם, אם אינו כל כך גבוה, חייב להתענות. ואם לחץ הדם גבוה לפעמים - פטור, ולפעמים צריך לשתות, והכל לפי העניין ויטייעצו עם רופא. ולפעמים אין יודעים מה מצבו היום, ונחשב ספק חולה, וייתה פחות משיעור.

עבר ניתוח

מי שעבר ניתוח פנימי קשה, פטור מלהתענות לפחות שלושים יום לאחר הניתוח. ובניתוח קל או לאחר חום וחולי, יש לפתור מהתענית בחלשים עד שלושה ימים או שבעה ימים. כל אחד לפי העניין. שכן אם הוא חלש עדין מהמחלה. יש לפטור מהתענית.

ילדים עד גיל בר/בת מצווה

הילדים פטורים מלהתענות בתשעה באב כל שהם פחות מבר-מצווה. ואין בזה חינוך, אבל לא יאכילו אותם במעדנים.

שיעור האכילה

חולה שמותר לו לאכול ולשתות בתשעה באב, וכן יולדת תוך שלושים יום, אוכלים בתשעה באב כהרגלם תמיד, ואין צריכים לאכול פחות משיעור.

עצה טובה

בכל המקרים המובאים לעיל העצה הטובה שיעשו שאלת חכם הבקי בהלכה, מכיוון שכל מקרה נידון לגופו.

חולה

חולה, אפילו אין בו סכנה פטור מלהתענות בתשעה באב, מכיון שבמקום חולי לא גזרו רבנן. וחולה שנתרפא ועודנו חלוש ומצטער מאוד בתעניתו, מותר לו לאכול, ואין צריך אומד.

זקנים

זקנים תשושי כח שמצטערים מאד בתעניתם, פטורים מצום תשעה באב. והרוצים להחמיר בזה, יזהרו בשתיית נוזלים, כי מצוי אצל אנשים מבוגרים שמאבדים נוזלים בקלות, ויש בזה חשש סכנה, בפרט בימי החום, ולכן זו חומרא הבאה לידי קולא.

דלקת גרון

מי שיש לו דלקת גרון פטור מלהתענות, שזה נחשב ספק סכנה. אולם אם מכיר את עצמו שדי לו באנטיביוטיקה קלה יצום כרגיל.

חולי בחלל הגוף

כל שיש לו חולי בחלל הגוף, הרי הוא בכלל החולה פטור מהתענית, ואף אם ירצה להחמיר על עצמו, לא יחמיר אלא מאכילה, אבל לא ימנע עצמו משתיה, וכל שמרגיש חולשה לא יחמיר כלל.

חום

חום שיש לאדם, כל הוא אפילו מעט יותר ממה שיש לכל אדם, וכגון למעלה מ- 37 וחצי מעלות ונחלש מכך. הרי הוא בכלל חולה, שכן אין חום ללא סיבה רפואית. וכל שכן כשיש חום גבוה, שהוא בכלל חולה שיש בו סכנה כל זמן שלא בא רופא לקבוע את מצבו.

כאבי ראש חזקים

מי שמזיע הרבה עקב כאבי ראש חזקים בתענית, פטור מלהתענות.

דלקת

מי שיש לו דלקת פנימית, כגון דלקת ריאות או כליות או בפרקים, או חולה אולקוס, כל אלא הם בכלל חולה שיש בו סכנה (ואם זה גירוי בלבד,

גאש ארתה עתיד לבנותה

המדריך להלכות תשעה באב תשפ"ג

רחיצה. סיכה. נעילת הסנדל (נעלי עור). ותשמיש המיטה.

בשחרית נוטל ידיו עד סוף קשרי אצבעותיו ומברך "על נטילת ידיים" ואחר כך ינגבם, ואם יש לפלוף בעיניו וצריך לרוחצן רשאי. וכן אם נכנס לבית הכיסא לעשיית צרכיו נוטל ידיו עד סוף קשרי אצבעותיו. יש לברך ברכת "שעשה לי כל צרכי" עם ברכות השחר.

יש נוהגים שלא להתעטף בטלית גדול ולא להניח תפילין בשחרית של יום ט' באב, ורק במנחה מתעטפים בטלית ומנחים תפילין. וטוב שכל יחיד ויחיד בביתו יתעטף בציצית ויניח תפילין קודם תפילת שחרית ויקרא עימהם "שמע ישראל" (אחר שברך ברכות התורה) ואחר כך יפשוט את הטלית והתפילין וילך לבית הכנסת לתפילת שחרית, ובתפילת המנחה יחזור ויתעטף בציצית ויניח תפילין בברכותיהם. הרואה את חבריו בט' באב לא יאמר לו "שלום" כמו שרגילים לומר זה לזה תמיד.

ליל שישי ליל י' באב

יציאת הצום בצאת הכוכבים: 19:59.

מקדשים את הלבנה במוצאי תשעה באב, אחר צאת הכוכבים. וטוב שיטעמו איזה דבר קודם הברכה. ולכן אם אפשר טוב שיקבעו זמן לברכת הלבנה אחר הסעודה, ויברכו עם נעלים בשמחה. אך אם יש חשש שחלק מהקהל ישכחו לברך ברכה זו, יברכו אחר ערבית. ולכתחילה אין לברך ברכת הלבנה קודם תשעה באב, ואפילו שרואה הלבנה, לא יברך עד מוצאי ט' באב.

מותר לספרדים להתרחץ ולכבס במוצאי תשעה באב. אבל יש לזיזוה שלא יעשו כן בתשעה באב סמוך לערב. שמיעת שירים וכלי נגינה מעיקר הדין מותר לשמוע במוצאי ט' באב, והמחמיר תבוא עליו הברכה.

יום שישי י' באב

המנהג הכשר שבליל עשירי באב אין אוכלים בשר ולא שותים יין, ונהגו כן גם כשחל ביום ששי. ומותר לטעום מהתבשילים שיש בהם בשר, בערב שבת, לכבוד שבת.

כניסת הצום: 19:38

צאת הצום: 19:59

יום רביעי ח' אב

השונה מים לפני הצום רק בכדי לא לאבד נוזלים, ואינו צמא, אין לברך עליהם. בערב תשעה באב מותר ללמוד תורה אף אחר חצות היום, עד בין השמשות, אפילו כשחל בחול, אומנם בט' בתשעה באב אסור ללמוד תורה, אלא קוראים בספר איוב, ודברים הרעים שבספר ירמיהו הלכות אבלות וכדומה. סעודה האחרונה שאוכל לפני הצום (כשאוכל אחר חצות היום) נקראת סעודה מפסקת וישנם דינים הנוהגים בסעודה זו:

- אף המקילים לאכול בשר לאחר ראש חודש אב, בסעודה מפסקת אסור מן הדין לאכול בשר ולשתות יין.
- בסעודה מפסקת אסור לאכול שני תבשילים.
- המנהג לסעוד סעודה מפסקת על הארץ, ועל פי הקבלה צריך להניח חתיכת בד להפסיק בינו לבין הקרקע, אבל היושב על רצפת עץ או אבן אינו צריך להניח חתיכת בד.
- לכתחילה יזהרו לא לשבת שלושה ביחד לאכול סעודה מפסקת, כדי שלא יתחייבו בזימון, אלא כל אחד ישב לבדו ויברך לעצמו. ומכל מקום אם אכלו ביחד יזמנו.
- אפילו שסיים סעודה מפסקת, ובירך ברכת המזון, מותר לו לחזור ולאכול, כל שלא שקעה החמה. ואילו אם קיבל בליבו את התענית, אין קבלתו כלום, אלא אם כן הוציא בשפתיו (חזו"ע עמ' ער"ה).

כניסת הצום: 19:38

תשעה באב לילו כיומו לכל דבר. ואין אוכלין בערב תשעה באב אלא מבעוד יום, ובין השמשות שלו אסור כיום הכיפורים. וקודם בין השמשות מותר בכל. ומכל מקום יפרוש מאכילה ושתיה כחמש דקות קודם שקיעת החמה, מפני שאי אפשר להבחין במדויק מתי זמן השקיעה.

יום חמישי ט' באב

תשעה באב אסור בחמישה דברים: אכילה ושתיה.

סיפורי צדיקים

השכנת שלום בתשעה באב

מסופר: הרב הקדוש רבי רפאל מבראשד זיע"א תלמידו של הרב הקדוש רבי פינחס מקוריץ זיע"א היה רגיל לעסוק בהבאת שלום בין אדם לחברו ובין איש לאשתו, פעם הלך ביום תשעה באב לבית אחד, בשביל לעשות שלום בין אנשים שרבו שם, שאלוהו: כלום אי אפשר לדחות את הדבר לאחר "תשעה באב? השיב רבי רפאל: אדרבא, בית המקדש חרב בעוון שנאת חנם ולפיכך ביום החורבן ודווקא, עלינו לעסוק בעשיית שלום ובאהבת חנם.

ואהבת לרעך כמוך זה כלל גדול בתורה

מסופר על הרב הקדוש רבי יחזקאל מקוזמיר זיע"א שראה יהודי אחד אומר קינות בתשעה באב, בעיצובן ושרון רוח על חורבן בית המקדש ועל עם ה' כי נפלו בחרב. לפתע ניגש אליו חברו וביקשו להפסיק לכמה רגעים, על מנת לעזור לו בכתיבת איגרת נחוצה לאותה שעה. קשה היה לו לאיש למלאות את בקשת החבר, כיצד מניחים זה מפני זה? קרב הרבי אל המקונן וידבר אליו כדברים האלה: על מה אתה מתאבל, על חורבן בית המקדש, מפני מה נחרב הבית המקדש? בעוון שנאת חנם, מהו היפוך שנאת חנם? אהבת חנם. נמצא שהסיוע לחבר עולה תיקונו הרבה

יותר מהקינה והאבל. כיוצא בזה אמר רבי יחזקאל, בשעה שאדם הולך לבית הכנסת בערב יום הכיפורים מלושב בקיטל ונרות בידו, אם יאמר לו חברו אנא בוא עמי לטייל ודאגה בליבי אשיחנה, ילך עמו. והטעם כי מה בעצם הולך אדם לעשות ביום הקדוש יום הכיפורים? תשובה. אהבת חברים זוהי תחילת התשובה "ואהבת לרעך כמוך זה כלל גדול בתורה".

היהוהו נכבוד חברכם

כשחלה רבי אליעזר נכנסו תלמידיו לבקרו, אמרו לו: רבנו למדנו אורחות חיים ונזכה בהן לעולם הבא. אמר להם היהוהו בכבוד חברכם ובשביל כך תזכו לחיי העולם הבא (ברכות כח).

צער על נשמה יהודית

מסופר: פניו של הגאון הקדוש רבי שמחה זיסל ה"סבא מקעלם" זיע"א (יומא דהילולא ח' מנ"א) זהו תמיד בימי שבת קודש בהוד קדושת השבת. פעם אחת נבהלו תלמידיו לראותו בשבת כבימות החול, וזיו השבת נעלם כליל מעל פניו. כך היה בליל שבת וכל למחרת בכל יום השבת. במוצאי שבת קודש לאחר ההבדלה, נאנח הצדיק ואמר: "פרץ סמולנסקין (מהמשכילים בדור ההוא שהיה ידוע בשנאתו העיוורת לתורה וללומדיה) מת, מי יוכל להתבונן ולהכיל צער הנשמה בבואה לעולם האמת ובעמדה לדן. (עלון סיפורי צדיקים)

צדיקים במיתתם קדוים חיים

רבי יצחק לוריא האריז"ל זיע"א

תלמידיו אל שדה הסמוך לעיר צפת ושם היו מקבלים את פני השבת. באחד מערבי שבת קרא האריז"ל לתלמידיו והכריז בפניהם בהתרגשות: "הבה ונצא לקבל את פני משיח צדקנו!" תלמידיו התרגשו עד מאוד, וענו לרבם בהתלהבות: "נצא לקבל את פני המשיח".

פנו התלמידים לצאת מן העיר, כאשר אחד מהם ביקש את סליחת חבריו: "חברים יקרים, האם תוכלו להמתין לי עד שאודיע לבני ביתי שאני יוצא לקבל את פני המשיח?" כששמעו חבריו את בקשתו פנו אל רבם וביקשו אף הם להתעכב כמה דקות, עד שכל אחד ילך ויפרד ממשפחתו. הלכו התלמידים במהירות למשפחותיהם, וכשחזרו מצאו את האריז"ל ממתין להם ופניו חיירות, "הייתה זו שעת רצון לביאת המשיח, אך השתהינו והחמצנו את הרגע".

תכף לנטילה - ברכה

אדם אחד סעד על שולחנו של האריז"ל. במהלך הסעודה הבחין הרב שהאורח משתדל שלא להזיז את גופו בעת האוכל. שאלו לפרש הדבר, והאיש סיפר כי הוא סובל כאבים עזים בכתפו. התבונן האריז"ל בפניו ואמר: רואה אני שאינך מקפיד מאוד בנטילת מים אחרונים. אתה מפסיק בין נטילת מים אחרונים לבין ברכת המזון. האורח התנצל: הדבר נכון, אבל אני עושה זאת, כי אני נוהג ללמוד פרק משניות לפני ברכת המזון, כמאמר חז"ל: "שלושה שאכלו... ולא אמרו עליו דברי תורה כאילו אכלו מזבחי מתים". ענה האריז"ל: ובכל את, הן חז"ל אמרו: "תכף לנטילה ברכה" תכף אותיות כתף, וצריך לברך מיד אחרי מים אחרונים ברכת המזון, והעובר על "תכף" לוקה בכתף. **יום ראשון ה' באב יום הילולתו זיע"א**

נולד בירושלים לרבי שלמה לוריא, בן למשפחת רבנים המיוחסת לדוד המלך, ולרש"י הקדוש. אביו נפטר כהיותו בן שמונה. ולאחר תקופה שבה אימו ניסתה להתמודד בלי לקבל צדקה, נאלצה לרדת למצרים לאחיה שיפרנס אותם. רבי יצחק לוריא היה מקובל אלוקי, ושולט בכל פרד"ס התורה. הרבה גדולים אמרו עליו שהיה ניצוץ של רבי שמעון בר יוחאי. לרבי יצחק היה בן אחד ושתי בנות. שתי בנותיו נישאו יחדיו אחת לרבי שלמה בנו של רבי משה סאגיס ראש ישיבה בצפת ורבו של המהרי"ט. והשנייה לבנו של מרן רבי יוסף קארו בעל השולחן ערוך.

לפי מסורות שמסרו תלמידיו, עד גיל שלשים ושש, חי בבית דודו רבי מרדכי פרנסיס שהיה ממונה על המכס במצרים והיה סמוך על שולחנו, שם הגה בספר הזוהר, עד שנגלה אליו אליהו הנביא והורה לו לעלות לארץ ישראל. רבי משה קורדוברו בעל הספר "תומר דבורה" הורה לתלמידיו לפני פטירתו, שממשיכו יתגלה בהלוייתו, בתור מי שיראה עמוד של אש ההולך אחר מיטתו. אותו אחד היה האריז"ל שבא באותה תקופה לצפת וטרם נודע בציבור. מאז לימד מספר מצומצם של תלמידים את כל אשר ידע, כאשר הוא הסביר כי לשם כך הגיע לעולם וזה כל ייעודו בחייו. בכיר תלמידיו היה רבי חיים ויטאל.

בגניזה בקהיר נמצאו תעודות מהן עולה כי האריז"ל התפרנס ממסחר בתבלינים. בשנת הש"ל עלה האריז"ל הקדוש ממצרים לצפת עם אשתו ושתי בנותיו וחי שם במשך שנתיים עד שבתאריך ה' באב של"ב נפטר בן - 38.

קבלת פני משיח

בכל ערב שבת היה יוצא האריז"ל עם

לכרבה והצלחה

מזרנו מדרבני
וב"ב

לכרבה והצלחה

מורים (מיד) בת רות

לכרבה והצלחה

אדיק ועינב דהן
וב"ב

קודא יקר!
זכות הרבים תלויה בך,
דע לך שבכל 100 ש"ח שאתה תורם,
אתה יכול לזכות 100 משפחות שילמדו דברי תורה
הלכות ומוסר המקרבים את הלב לה' יתברך
לתרומות והקדשות חיינו
050-5069633